

(המשך מעמוד 19)

העבודה העלובה. גם בתוכה פנימה התגלו בקיעים המורים, כאשר אימרי ורון התייצב בראש מחנה ניכר של חברי-מפלגה ותמך בגלוי במלחמה. תוך הסתמכות על הזכרים הרישמיים.

המייבן בא כאשר גיבור-השלום הפלסטיני, עיצא אל סרטאוי, הזמין את ויקטור שטוב, יחד עם יוסי שריד, מוטה גור ואחרים, להיפגש עימו בפאריס. אחרי סרטאוי הודיע בפה מלא על שינוי האמנה הפלסטינית ועל הנכונות להכיר בישראל. בתיווצים שונים סירב שמיטוב להיענות להזמנה — מתוך פזילה מיוחדת לעבר דעת-הקהל המשולבת בארץ.

גם יוסי שריד נהג כך, בניגוד להצהרה שהשמיע כמה שבועות לפני המלחמה. שריד, שבלט בהתנגדותו העיקרית למלחמה למן הרגע הראשון, ושהיבא על עצמו שינאה רבה, נעצר בכלל כאמצע הדרך, כדי לשמור על חברותו במפלגת-העבודה ובועדת-החוקי-הביטחון רבת-החוקרה של הכנסת. הדבר נמנע ממנו להרוג מהשמעת ביקורת מילולית על המלחמה, ולעשרות מעשים גדולים יותר.

תנועת של"י היתה אף היא עיקבית והשמיעה כמה מדברי המחאה והגיבוי החריפים ביותר נגד המלחמה. אך גם בה הבקיעה המלחמה בקיעים מכאיבים.

התופעה המופלאה ביותר של המלחמה — לידתה של תנועת-שלום המונית גדולה, באמצע המלחמה, על כסים מוסרי פתור — לא היתה קשורה בשמו של איש. היתה זאת תנועה אמיתית, ספונטאנית, שבה השתתפו רבבות אדמונים. אף מנהיג לא יזם אותה. המנהיגים, שהתגלו פה ושם לשעה קלה, לא היו אלא דוכריים, שביטאו את רחשיה-הלב של הרבים.

כך האירה אלומת-אור בהירה את דמותה של רעייה רניק, שבנה שותרי-שלום נפל במרומי הבופור, ואת יעקוב גוטמן, שנשא בהפגנות שלט אישי מוזעזע: "בגין, שרון ורפול רצחתם את בנינו!" היא האירה את אברהם בורג, בנו של שריהפנים החלקק וההפכפך, שבלט בעל כורחו, כיגלל ייחוסו, מתוך המון החיילים שהתאגדו בפעולות-מחאה נגד המלחמה שבה חירפו את נפשם.

אחרי הפגנה ראשונה של 20 אלף איש במרכז תל-אביב, שאורגנה בידי פעילים כימעט-אלמוניים, שהתגייסו לו, ועד נגד המלחמה בלבנון, "העזה גם תנועת, שלום עכשיו" לקראת להפגנה משלה, שהביאה לכיכר קרוב ל-100 אלף איש — הישג שהיה מסיב לעולם, ושהחזיר לישראל המוכתמת חלק מן הכבוד האבוד שלה. אנשים כמו מרדכי בר און, מי שהיה קצין-החינוך הראשי של צה"ל בימי רמטכ"לותו של משה דיין, והפרופסור יהושע פורת החלו מושכים את התנועה לעבר הכרה פוליטית ברורה יותר בבעייה הפלסטינית.

המעשה האישי הגדול ביותר למען השלום היה מעשהו של אדוה-מרשנה אדני גבע,

המוניישראל, ובייחוד בקרב ישראל השנייה שהריעה לו בכיכרות. היה בגין גיבור המלחמה, ולא שרון. אך לא בגין יזם את המלחמה, ולא הוא נתן לה את הכיוון. הוא לא היה איש-השנה האמיתי של תשנ"ב.

● אדני זשוח' :משלח בזבז

עוד פחות יכלו לייחל לכבוד זה חברי ממשלת ישראל.

אם כנסת ישראל התגלתה השנה כחותמת-גומי, המתאימה יותר למישטר של דמוקרטיה עממית, הרי ממשלת ישראל התנהגה כממשלת-יבובות, שמופעלת על-ידי אריאל שרון.

אילו היתה ממשלת-ישראל המוסד שבו מתקבלות ההחלטות האמיתיות, אפשר היה רק להיחרד. קשה היה להשלים עם מצב שבו מתקבלות החלטות הקובעות את גורלם של רבבות בני-אדם, לחיים ולמוות ממש, בידי אדם בלתי-מאוון כמו יצחק מודעי, נוכח מתרברב כמו יעקוב מרידור, צניקן לא-איכפתי כמו יוסף בורג, קנאי כמו יצחק שמיר, עסקנים אפורים כמו זבולון המר, גידעון פת, אלי עזר שוסטק, משה ניסים ומרדכי בן-פורת, שלא לדבר על פאנאטיקן שלוחרסן כמו יובל גאמן.

אולם ממשלה זו קבעה אך מעט. היא רקרה לפי חליו של מנחם בגין. ההחלטות האמיתיות יות התקבלו על-ידי אריאל שרון, על דעת עצמו, או על-ידי שרון בהתייעצות עם בגין.

היו רגעים שבהם היתה קבלתן של החלטות בממשלה תלויה בשיקולים פוליטיים לעתיד. מול שרון קמה קואליציה של עסקנים תנועת-החרות, ובראשם דוד יורם ארד ויצחק שמיר בעזרת שימה המתפתל, כדי למנוע משרון את ההילה. שהיתה

שוויתר על קאריירה מזהירה בצה"ל כדי להתיר נגד הכוונה לתקוף את בירות המערביות.

אף מעשה יחיד אחד של מחנה-השלום — מילבד הפגישה של חברי מערכת העולם הזה עם ערפאת בבירות הנצורה, בשיא המלחמה — לא עורר הד כה עצום בארץ ובעולם.

מעשה אישי רב-חשיבות עשה גם מיתיהו סלד, אלוף-במילואים, חבר המטכ"ל של ששת-הימים, שהופיע ברחבן אירופה במסיבות-עיתונאים משותפות עם גיבור השלום של אש"ף, עיצאם סרטאוי, בהפגנה משותפת למען שלום ישראל-פלסטיני.

אלי גבע התקרב למועמדות לתואר איש-השנה תשנ"ב. הוא היה זוכה בו, אילו צעד צעד נוסף קדימה. והיה מתייצב בראש תנועת-השלום, אשר זעקה למנהיג אשר יאחד את פלגיה ויהפוך אותה לכוח פוליטי ממשי, המסוגל להשפיע על מעשי המדינה במלחמה ואחריה.

למרבה הצער, הסתפק גבע במעשהו הגדול, החד-פעמי, והתעסק בשתיקה. הוא סירב לקבל על עצמו את התפקיד שקרא לו.

זהו תפקיד שחיפש בסוף תשנ"ב את גיבורו — והגיבור לא נמצא. בשנת תשנ"ב לא ניתן היה להעניק את התואר לאיש מחנה-השלום.

איש-השנה היה, בלי ספק, איש-המלחמה.

● בגין: על סוס אשתולל

כאורה, היה מנחם בגין, איש-השנה תשנ"ב, צריך להיות גם איש-השנה תשנ"ב. הוא היה ראש-הממשלה אשר ניצחה על המלחמה. הוא מילא בה תפקיד חשוב. האחריות העליונה היתה מוטלת עליו.

אולם מנחם בגין מילא במלחמה זו תפקיד נחות. ככל שזכ ושלב הוא נגרר על-ידי האיש שיוזם אותה: אריאל שרון.

אלפים במיצעד של "הואנד נגד המלחמה בלבנון" ברחובות תל-אביב

עלולה להפכו לטריבון עממי ולדיקטטור-בדרד. כל עוד נתמך מאמץ זה מאחרי הקלעים על-ידי בגין, הוא יכול היה להשיג תוצאות כלשהן. אך ספק אם יכול היה להיות לו כל ערך, אילמלא שלט בגין בכיפה.

על המלחמה השפיעו תימורונים עלובים אלה רק מעט. אף איש בחבורה מוכתרת זו, המהווה את ממשלת-ישראל, לא יכול היה אף להיזכר בשעת בחירתו של איש-השנה תשנ"ב.

● איש השנה תשנ"ב

איש השנה היה, בלי כל ספק, האיש שיוזם את המלחמה, שתיכנן אותה, שכפה את ההחלטה על הממשלה ועל ראשה, שניצח עליה והאחראי לתוצאותיה, לטובה או לרעה.

יותר מכל אדם אחר הוא הטביע את חותמו האישי על מארעות תשנ"ב — לא רק בממדים ישראליים, אלא בממדים כל-עולמיים.

היה זה האיש שזכה בתואר איש-השנה תשנ"ב, אחרי שכפה על מיפלגות-הימין את הקמת הליכוד, ובתואר איש-השנה תשנ"א, אחרי שכפה בשנה שעברה על בגין למסור לו, כימעט בעלי-כורחו, את תפקיד שרי הביטחון. לא היה מנוס מלהעניק לו את התואר בפעם השלישית.

איש-השנה תשנ"ב היה אריאל שרון.

יעקוב גוטמן נועא את השלט על בנו